

Dr. Caştegin Turgunbayev, Kırgız Türkçesinde Sıfat-Fiil Ekle-ri (Şekil, Anlam, İşlev ve Türkiye Türkçesiyle Karşılaştırma), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2004, XV+408 s.

Dr. Nadejda CHIRLI*

Genel Türkçenin Kuzey Batı grubunda yer alan Kırgız Türkçesi üzerine gerek Türkiye’de, gerek Kırgızistan’da gerekse Sovyetler Birliği’nde bu-ğüne kadar pek çok çalışma yapılmıştır. Karşılaştırmalı dil bilgisi çalışma-larında sıfat-fiiller ele alınmış, ancak sıfat-fiil ekinin cümledeki işlevsel karşılığının tespiti ayrıntılı olarak incelenmemiştir.

Kırgız Türkçesinden Türkiye Türkçesine veya Türkiye Türkçesinden Kırgız Türkçesine aktarma yapılırken sıfat-fiillerin bire bir karşılığını bulmak zordur. Özellikle yabancıların ve Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrenci-lerin en çok zorlandıkları konulardan biri budur. Dr. Caştegin Turgunbayev bu kitabında Kırgız ve Türkiye Türkçesinde bulunan sıfat-fiilleri şekil, anlam ve işlevleri açısından incelemiş ve karşılaştırmıştır. Ya-zarın doktora tezi olan kitap Türk Dil Kurumu Yayınları arasında çıkmış-tır. 423 (XV+408) sayfalık kitapta şu bölümler bulunmaktadır: “İçindeki-ler” (s. III-XI), “Önsöz” (s. XIII-XIV), “Kısaltmalar” (s. XV), iki ana Bölüm (s. 1-398), “Sonuç” (s. 403) ve “Kaynakça” (s. 405-408).

“Kırgız Türkçesindeki Sıfat-Fiiller” (s. 1-304) başlığını taşıyan birinci bö-lümde Kırgız Türkçesinde kullanılan sıfat-fiiller yer almaktadır. Bu bölüm 12 alt bölümden oluşmaktadır. Bu alt bölümlerde sıfat-fiillerin Kırgız dil bilgisi kitaplarındaki tanımlarına; yapısal özelliklerine; cümledeki işlev özelliklerine; özne, hareket, nesne, yer ve zaman unsurları bakımından değerlendirilmesine; -GAn/-GOn geniş-geçmiş zaman; -Uuçu/-Ooço ge-niş-gelecek zaman; -Ar/-Or gelecek zaman; -BAs/-BOs olumsuz gelecek zaman; -A/-O, -y *elek* geçmiş zaman; -GI/-GU gelecek zaman; -m^oş geç-miş zaman; -mAksAn/-mOksOn geçmiş zaman sıfat-fiil eklerinin tarihi gelişimlerine ve işlevlerine yer verilmiştir.

“Türkiye Türkçesinde Sıfat-Fiiller” (s. 305-402) başlığını taşıyan ikinci bölümde Türkiye Türkçesinde kullanılan sıfat-fiiller yer almıştır. Bu bö-

*kirlin@ttn.net

lümde önce sıfat-fiillerle ilgili bilgiler verilmiş, sıfat-fiiller yalnızca şekil ve işlevleri açısından incelenmiş, derin yapıya yer verilmemiştir. Sırasıyla -An, -D°k, -m°ş, -AcAk, -°r/-mAz ve -yor sıfat-fiil ekleri verilmiş, kullanılışları ve işlevleri üzerinde durulmuştur.

“Sonuç”(s. 403) bölümünde genel bir değerlendirme yapılmıştır. Kitap “Kaynakça” (s. 405-408) bölümüyle sonuçlanmıştır.

Dr. Caştegin Turgunbayev’in kitabının, Çağdaş Türk lehçelerinin karşılaştırmalı dil bilgisi çalışmalarına ve Türkçenin işlevsel dil bilgisinin hazırlanmasına önemli katkı sağlayacağı, üniversitelerdeki akademisyenlerin, lisans, yüksek lisans ve doktora seviyelerindeki öğrencilerin faydalanabilecekleri temel kaynaklardan biri olacağı inancındayız. Bu kitabı bilim dünyasına kazandıran Dr. Caştegin Turgunbayev’e daha sonraki çalışmalarında başarılar dileriz.